

Αρχή Τριωδίου στο Ναύπλιο

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Αργολίδος

Ο Μητροπολίτης Αργολίδος κ. Νεκτάριος τέλεσε την θεία λειτουργία στον ενοριακό Ιερό ναό Αγίας Τριάδος στην Πρόνοια Ναυπλίου κατά την πρώτη Κυριακή του Τριωδίου, Κυριακή 13 Φεβρουαρίου 2022. Ο Μητροπολίτης κήρυξε τον θείο λόγο και προέτρεψε τους πιστούς να είναι κοντά στην εκκλησία και ιδιαίτερος τώρα που πλησιάζει η Σαρακοστή .

Τριώδιο ονομάζεται το Λειτουργικό Βιβλίο της Εκκλησίας μας το οποίο περιλαμβάνει τους Ύμνους των Κυριακών, από την Κυριακή του Τελώνου και του Φαρισαίου μέχρι και το Μεγάλο Σάββατο πριν την Τελετή της Αναστάσεως. Ονομάζεται έτσι διότι οι περισσότεροι Κανόνες του Όρθρου (πρωινή Ακολουθία) περιέχουν τρεις Ωδές ενώ συνήθως περιέχουν εννέα Ωδές – την 8η και την 9η πάντοτε, ύστερα δε διαδοχικά μία από τις πέντε πρώτες.

Το Τριώδιο τοποθετείται στα Αναλόγια των Ναών μας στον Εσπερινό του Σαββάτου της Κυριακής του Τελώνου και του Φαρισαίου αφού πρώτα ο Πρωτοψάλτης το παραλάβει από την Εικόνα του Χριστού και το ασπασθεί. Έτσι ανοίγει το Τριώδιο, περίοδος η οποία διαιρείται σε τρεις μικρότερες, δηλ. Κυριακή Τελώνου και Φαρισαίου μέχρι Κυριακή της Τυροφάγου, Καθαρά Δευτέρα μέχρι το Σάββατο Του Λαζάρου και Κυριακή των Βαίων το βράδυ μέχρι το Μεγάλο Σάββατο πρίν την Ανάσταση. Παλαιότερα στην περίοδο του τριωδίου συμπεριλαμβάνονταν και η περίοδος από την Κυριακή του Πάσχα μέχρι την Κυριακή των Αγίων Πάντων. Αργότερα όμως οι ιερές ακολουθίες της περιόδου αυτής περιελήφθησαν σε ιδιαίτερο λειτουργικό βιβλίο το «Πεντηκοστάριο».

Για την διαμόρφωση του Τριωδίου, όπως το έχει στη χρήση της σήμερα η εκκλησία μας, έπαιξαν ρόλο όλες οι χριστιανικές γενεές από τον 5ο μέχρι τον 15ο αιώνα μ.Χ. (Το πρώτο έντυπο του Τριωδίου εξεδόθη το 1522 μ.Χ. στην Βενετία). Το γεγονός αυτό αποδεικνύεται από τις ασματικές ακολουθίες των εορτών του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά (Β΄ Κυριακή των Νηστειών), του Οσίου Ιωάννου της Κλίμακος (Δ΄ Κυριακή των Νηστειών), κ.α. Αποδεικνύεται επίσης από την εισαγωγή του επιτάφιου θρήνου, εγκωμίων, δηλαδή που ψάλλονται στον Επιτάφιο, και από την εισαγωγή των συναξαρίων του Νικηφόρου Καλλίστου του Ξανθόπουλου. Στην διαμόρφωση των ασματικού κύκλου του τριωδίου συνέβαλαν επίσης και διάσημοι υμνογράφοι και μελωδοί της εκκλησίας μας, όπως ο Ρωμανός ο Μελωδός,) και ο Ιωάννης Δαμασκηνός

Το τριώδιο περισσότερο από όλα τα εκκλησιαστικά βιβλία που περιέχουν ιερές ακολουθίες οδηγεί τις ψυχές των πιστών τέκνων της ορθοδόξου εκκλησίας στην περισυλλογή και στην κατάνυξη. Για τον λόγο αυτό ονομάζεται και κατανυκτικό τριώδιο. Με τον κύκλο των εορτών του τριωδίου ανανεώνονται τα βιώματα της νηστείας, της εγκράτειας, της μετάνοιας, και της χαρμολύπης.

Οι Κυριακές του Τριωδίου είναι οι εξής:

1. Τελώνου και Φαρισαίου
2. Ασώτου
3. Απόκρεω
4. Τυροφάγου

Η πρώτη εβδομάδα, που τελειώνει την Κυριακή του Ασώτου, λέγεται και Προφωνή ή Προφωνέσιμη, επειδή παλιά προφωνούσαν, δηλαδή διαλαλούσαν ότι άρχιζαν οι αποκριές. Η εβδομάδα αυτή λέγεται και αμόλυτη ή απόλυτη, επειδή τότε οι ψυχές των πεθαμένων βγαίνουν στον Πάνω Κόσμο.

Η δεύτερη εβδομάδα λέγεται Κρεατινή ή της Κρεοφάγου ή Ολόκριγια, επειδή έτρωγαν κρέας και δεν νηστεύουν Τετάρτη και Παρασκευή. Η Κυριακή της εβδομάδας αυτής, η Κυριακή της Απόκρεω, ονομάστηκε έτσι γιατί ήταν η τελευταία μέρα της κρεοφαγίας (από + κρέας) όλης της περιόδου του Τριωδίου.

Η τρίτη εβδομάδα λέγεται Τυρινή ή της Τυροφάγου, επειδή έτρωγαν γαλακτοκομικά προϊόντα. Από τη Δευτέρα, μια εβδομάδα πριν την Καθαρή Δευτέρα, άρχιζε η αποχή από το κρέας και επιβαλλόταν η χρήση τυριού και γαλακτερών σαν ενδιάμεση άσκηση μεταξύ κρεοφαγίας και νηστείας.

Τελώνη και του Φαρισαίου

Η πρώτη Κυριακή του Τριωδίου είναι αφιερωμένη στην διδακτική παραβολή του Τελώνου και του Φαρισαίου, την οποία ο Κύριος διηγήθηκε, προκειμένου να διδάξει την αρετή της ταπεινώσεως και να στηλιτεύσει την έπαρση.

Η τάξη των Φαρισαίων εκπροσωπούσε την υποκρισία και την εγωιστική αυτάρκεια και έπαρση. Τα μέλη της απόλυτα αποκομμένα από την υπόλοιπη ιουδαϊκή κοινωνία, αποτελούσαν, λαθεμένα, το μέτρο σύγκρισης της ευσέβειας και της ηθικής για τους Ιουδαίους. Αντίθετα οι τελώνες ήταν η προσωποποίηση της αδικίας και της αμαρτωλότητας . Ως φοροεισπράκτορες των κατακτητών Ρωμαίων διέπρατταν αδικίες, κλοπές, εκβιασμούς, τοκογλυφίες και άλλες ειδεχθείς ανομίες και γι' αυτό τους μισούσε δικαιολογημένα ο λαός. Δύο αντίθετοι τύποι της κοινωνίας, οι οποίοι εκπροσωπούσαν τις δύο αυτές τάξεις, ανέβηκαν στο ναό να προσευχηθούν. Ο πρώτος ο νομιζόμενος ευσεβής, έχοντας την αυτάρκεια της δήθεν ευσέβειάς του ως δεδομένη, στάθηκε με έπαρση μπροστά στο Θεό και άρχισε να απαριθμεί τις αρετές του, οι οποίες ήταν πραγματικές. Τις εξέθετε προκλητικότατα εις τρόπον ώστε απαιτούσε από το Θεό να τον επιβραβεύσει γι' αυτές. Για να εξαναγκάσει το Θεό έκανε και αήθη σύγκρισή του με άλλους ανθρώπους και ιδιαίτερα με τον συμπροσευχόμενο του τελώνη.

Αντίθετα ο όντως αμαρτωλός τελώνης συναισθάνεται τη δεινή του κατάσταση και με συντριβή και ταπείνωση ζητεί το έλεος του Θεού. Αυτή η μετάνοιά του τον δικαιώνει μπροστά στο Θεό. Γίνεται δεκτή η προσευχή του, σε αντίθεση με τον

υποκριτή Φαρισαίο, ο οποίος όχι μόνο δεν έγινε δεκτή η προσευχή του, αλλά σώρευσε στον εαυτό του περισσότερο κρίμα, εξαιτίας της εγωπάθειάς του.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: STUDIO B&G ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΟΥΓΙΩΤΗΣ - Γ.ΡΑΣΣΙΑΣ